Taittirīya-Āraṇyaka

Edited by Subramania Sarma, Chennai

Proofread Version of November 2005

Chapter 7

[[7-1-1]]

शं नो॑ मि॒त्रश्शं वरु॑णः।
शं नो॑ भवत्वर्य॒मा।
शं न॒ इन्द्रो॒ बृह॒स्पति॑ः।
शं नो॒ विष्णु॑रुरुक्र॒मः।
नमो॒ ब्रह्म॑णे।
नम॑स्ते वायो।
त्वमे॒व प्र॒त्यक्षं॒ ब्रह्मा॑सि।
त्वमे॒व प्र॒त्यक्षं॒ ब्रह्म॑ वदिष्यामि।
ऋ॒तं व॑दिष्यामि।
स॒त्यं व॑दिष्यामि।
तन्माम॑वतु।
तद्व॒क्तार॑मवतु।
अव॑तु माम्।
अव॑तु व॒क्तार᳚म्।
ॐ शान्ति॒ः शान्ति॒ः शान्ति॑ः॥ १॥
स॒त्यं व॑दिष्यामि॒ पञ्च॑ च॥ १॥

((śaṃ nó mi̱traśśaṃ varúṇaḥ |
śaṃ nó bhavatvarya̱mā |
śaṃ na̱ indro̱ bṛha̱spatíḥ |
śaṃ no̱ viṣṇúrurukra̱maḥ |
namo̱ brahmáṇe |
namáste vāyo |
tvame̱va pra̱tyakṣa̱ṃ brahmā́si |
tvame̱va pra̱tyakṣa̱ṃ brahmá vadiṣyāmi |

ṛtaṃ vádiṣyāmi ।
sa̱tyaṃ vádiṣyāmi ।
tanmāmávatu ।
tadva̱ktārámavatu ।
avátu̱ mām ।
avátu va̱ktārám̐ ।
āūṃ śānti̱ḥ śānti̱ḥ śāntiḥ ॥ 1 ॥
sa̱tyaṃ vádiṣyāmi̱ pañcá ca ॥ 1 ॥))

[[7-2-1]]

ॐ शीक्षां व्याख्यास्या̱मः ।

व̱र्णस्स्वरः ।

मात्रा̱ बलम् ।

सामं सन्ता̱नः ।

इत्युक्तश्शीक्षाध्या̱यः ॥ २ ॥

शीक्षां पञ्चं ॥ २ ॥

((āūṃ śīkṣāṃ vyākhyāsyā̱maḥ ।
varṇa̱ssvaraḥ ।
mātrā̱ balam ।
sāmá santā̱naḥ ।
ityuktaśśīkṣādhyā̱yaḥ ॥ 2 ॥
śīkṣāṃ pañcá ॥ 2 ॥))

[[7-3-1]]

स̱ह नौ̱ यशः ।

सह नौ ब्रह्मव̱र्चसम् ।

अथातस्सꣳहिताया उपनिषदं व्याख्यास्या̱मः ।

पञ्चस्वधिकरणे̱षु ।

अधिलोकमधिज्यौतिषमधिविद्यमधिप्रजमध्या̱त्मम् ।

ता महासꣳहिता इत्याच̱क्षते ।

अथाधिलो̱कम् ।

पृथिवी पूर्वरू̱पम् ।

द्यौरुत्तररू̱पम् ।

आकाशस्स̱न्धिः ॥ ३ ॥

((sa̱ha nau̱ yaśaḥ ।
saha nau bráhmava̱rcasam ।

athātassam̐hitāyā upaniṣadaṃ vyā̎khyāsyā̱maḥ |
pañcasvadhika̍raṇe̱ṣu |
adhilokamadhijyautiṣamadhividyamadhipraja̍madhyā̱tmam |
tā mahāsam̐hitā i̍tyāca̱kṣate |
athā̍dhilo̱kam |
pṛthivī pū̎rvarū̱pam |
dyaurutta̍rarū̱pam |
ākā̍śassa̱ndhiḥ || 3 ||))

[[7-3-2]]

वायु॑स्सन्धा॒नम्।
इत्य॑धिलो॒कम्।
अथा॑धिज्यौ॒तिषम्।
अग्निः पू᳚र्वरू॒पम्।
आदित्य उत्त॑ररू॒पम्।
आ॑पस्स॒न्धिः।
वैद्युत॑स्सन्धा॒नम्।
इत्य॑धिज्यौ॒तिषम्।
अथा॑धिवि॒द्यम्।
आचार्यः पू᳚र्वरू॒पम्॥ ४॥

((vāyu̍ssandhā̱nam |
itya̍dhilo̱kam |
athā̍dhijyau̱tiṣam |
agniḥ pū̎rvarū̱pam |
āditya utta̍rarū̱pam |
ā̍passa̱ndhiḥ |
vaidyuta̍ssandhā̱nam |
itya̍dhijyau̱tiṣam |
athā̍dhivi̱dyam |
ācāryaḥ pū̎rvarū̱pam || 4 ||))

[[7-3-3]]

अन्तेवास्युत्त॑ररू॒पम्।
वि॑द्या स॒न्धिः।
प्रवच॑नꣳ सन्धा॒नम्।
इत्य॑धिवि॒द्यम्।
अथाधि॒प्रजम्।

माता पूर्वरूपम्।
पितोत्तररूपम्।
प्रजा सन्धिः।
प्रजननꣳ सन्धानम्।
इत्यधिप्रजम्॥ ५॥

((antevāsyuttararūpam |
vidyā sandhiḥ |
pravacanam̐ sandhānam |
ityadhividyam |
athādhiprajam |
mātā pūrvarūpam |
pitottararūpam |
prajā sandhiḥ |
prajananam̐ sandhānam |
ityadhiprajam || 5 ||))

[[7-3-4]]
अथाध्यात्मम्।
अधरा हनुः पूर्वरूपम्।
उत्तरा हनुरुत्तररूपम्।
वाक्सन्धिः।
जिह्वा सन्धानम्।
इत्यध्यात्मम्।
इतीमा महासꣳहिताः।
य एवमेता महासꣳहिता व्याख्याता वेद।
सन्धीयते प्रजया पशुभिः।
ब्रह्मवर्चसेनान्नाद्येन सुवर्ग्येण लोकेन॥ ६॥
सन्धिराचार्यः पूर्वरूपमित्यधिप्रजं लोकेन॥ ३॥

((athādhyātmam |
adharā hanuḥ pūrvarūpam |
uttarā hanuruttararūpam |
vāksandhiḥ |
jihvā sandhānam |
ityadhyātmam |
itīmā mahāsam̐hitāḥ |
ya evametā mahāsam̐hitā vyākhyātā veda |

sandhīyate prajayā paśubhiḥ |
brahmavarcasenānnādyena suvargyeṇa lokena || 6 ||
sandhirācāryaḥ pūrvarūpamityadhiprajam lokena || 3 ||))

[[7-4-1]]
यश्छन्दसामृष।भो विश्वरूपः।
छन्दोभ्योऽध्यमृताँथ्सं बभूव।
स मेन्द्रो मेधया स्पृणोतु।
अमृतस्य देव धारणो भूयासम्।
शरीरं मे विचर्षणम्।
जिह्वा मे मधुमत्तमा।
कर्णाभ्यां भूरि विश्रुवम्।
ब्रह्मणः कोशोऽसि मेधयाऽपिहितः।
श्रुतं मे गोपाय।
आवहन्ती वितन्वाना॥ ७॥

((yaśchandasāmṛṣa|_bho viśvarūpaḥ |
chandobhyo'dhyamṛtāthsaṃ babhūva |
sa mendro medhayā spṛṇotu |
amṛtasya deva dhāraṇo bhūyāsam |
śarīraṃ me vicarṣaṇam |
jihvā me madhumattamā |
karṇābhyāṃ bhūri viśruvam |
brahmaṇaḥ kośo'si medhayā'pihitaḥ |
śrutaṃ me gopāya |
āvahantī vitanvānā || 7 ||))

[[7-4-2]]
कुर्वाणा चीरमात्मनः।
वासाꣳसि मम गावश्च।
अन्नपाने च सर्वदा।
ततो मे श्रियमावह।
लोमशां पशुभिस्सह स्वाहा।
आ मा यन्तु ब्रह्मचारिणस्स्वाहा।
वि माऽऽयन्तु ब्रह्मचारिणस्स्वाहा।
प्र माऽऽयन्तु ब्रह्मचारिणस्स्वाहा।

दमा॑यन्तु ब्रह्मचा॒रिण॒स्स्वाहा᳚ ।
शमा॑यन्तु ब्रह्मचा॒रिण॒स्स्वाहा᳚ ॥ ८ ॥

((ku̱rvā̱ṇā cīra̍mā̱tmana̍ḥ |
vāsā̎m̐ si̱ mama̱ gāva̍śca |
a̱nna̱pā̱ne ca̍ sarva̱dā |
tato̍ me̱ śriya̱māva̍ha |
lo̱ma̱śāṃ pa̱śubhi̍ssa̱ha svāhā̎ |
ā mā̎ yantu brahmacā̱riṇa̱ssvāhā̎ |
vi mā̎''yantu brahmacā̱riṇa̱ssvāhā̎ |
pra mā̎''yantu brahmacā̱riṇa̱ssvāhā̎ |
damā̎yantu brahmacā̱riṇa̱ssvāhā̎ |
śamā̎yantu brahmacā̱riṇa̱ssvāhā̎ || 8 ||))

[[7-4-3]]
यशो॒ जने॑ऽसानि॒ स्वाहा᳚ ।
श्रेया॒न्वस्य॑सोऽसानि॒ स्वाहा᳚ ।
तं त्वा॑ भग॒ प्रवि॑शानि॒ स्वाहा᳚ ।
स मा॑ भग॒ प्रवि॑श॒ स्वाहा᳚ ।
तस्मि᳚न्थ्स॒हस्र॑शाखे ।
नि भ॑गा॒हं त्वयि॑ मृजे॒ स्वाहा᳚ ।
यथाऽऽपः॒ प्रव॑ता॒ऽऽयन्ति॑ ।
यथा॒ मासा॑ अहर्ज॒रम् ।
ए॒वं मां ब्र॑ह्मचा॒रिण॑ः ।
धात॒राय॑न्तु स॒र्वत॒स्स्वाहा᳚ ।
प्र॒ति॒वे॒शो॑ऽसि॒ प्र मा॑ भाहि॒ प्र मा॑ पद्यस्व ॥ ९ ॥
वि॒तन्वा॒ना शमा॑यन्तु ब्रह्मचा॒रिण॒स्स्वाहा॒ धात॒राय॑न्तु स॒र्वत॒स्स्वाहैकं॑ च ॥ ४ ॥

((yaśo̱ jane̍'sāni̱ svāhā̎ |
śreyā̱nvasya̍so'sāni̱ svāhā̎ |
taṃ tvā̎ bhaga̱ pravi̍śāni̱ svāhā̎ |
sa mā̎ bhaga̱ pravi̍śa̱ svāhā̎ |
tasmi̎nthsa̱hasra̍śākhe |
ni bha̍gā̱haṃ tvayi̍ mṛje̱ svāhā̎ |
yathā''pa̱ḥ prava̍tā̱''yanti̍ |
yathā̱ māsā̎ aharja̱ram |
e̱vaṃ māṃ bra̍hmacā̱riṇa̍ḥ |
dhāta̱rāya̍ntu sa̱rvata̱ssvāhā̎ |
pra̱ti̱ve̱śo̍'si̱ pra mā̎ bhāhi̱ pra mā̎ padyasva || 9 ||

vi̱ta̱nvā̱nā śamáyantu brahmacā̱riṇa̱ssvāhā̱ dhāta̱rāyántu sa̱rvata̱ssvāhaikam̐ ca || 4 ||))

[[7-5-1]]

भूर्भुव॒स्सुव॒रिति॒ वा ए॒तास्ति॒स्रो व्याहृ॑तयः।
तासा॑मु ह स्मै॒ तां च॑तु॒र्थीम्।
माहा॑चमस्यः॒ प्रवे॑दयते।
मह॒ इति॑।
तद्ब्रह्म॑।
स आ॒त्मा।
अङ्गा॓न्य॒न्या दे॒वताः॓।
भूरिति॒ वा अ॒यं लो॒कः।
भुव॒ इत्य॒न्तरि॑क्षम्।
सुव॒रित्य॒सौ लो॒कः॥ १०॥

((bhūrbhuva̱ssuva̱riti̱ vā e̱tāsti̱sro vyāhṛ́tayaḥ |
tāsámu ha smai̱ tāṃ cátu̱rthīm |
māhácamasya̱ḥ pravédayate |
maha̱ ití |
tadbrahmá |
sa ā̱tmā |
aṅga̋nya̱nyā de̱vata̋ḥ |
bhūriti̱ vā a̱yaṃ lo̱kaḥ |
bhuva̱ itya̱ntaríkṣam |
suva̱ritya̱sau lo̱kaḥ || 10 ||))

[[7-5-2]]

मह॒ इत्या॑दि॒त्यः।
आ॒दि॒त्येन॒ वाव सर्वे॓ लो॒का मही॑यन्ते।
भूरिति॒ वा अ॒ग्निः।
भुव॒ इति॑ वा॒युः।
सुव॒रित्या॑दि॒त्यः।
मह॒ इति॑ च॒न्द्रमाः॓।
च॒न्द्रम॑सा॒ वाव सर्वा॑णि॒ ज्योती॑ꣳषि॒ मही॑यन्ते।
भूरिति॒ वा ऋचः॑।
भुव॒ इति॒ सामा॑नि।

सुवरिति यजूꣳषि॥ ११॥

((maha ityādityaḥ |
ādityena vāva sarve lokā mahīyante |
bhūriti vā agniḥ |
bhuva iti vāyuḥ |
suvarityādityaḥ |
maha iti candramāḥ |
candramasā vāva sarvāṇi jyotīꣳṣi mahīyante |
bhūriti vā ṛcaḥ |
bhuva iti sāmāni |
suvariti yajūꣳṣi || 11 ||))

[[7-5-3]]

मह इति ब्रह्म।
ब्रह्मणा वाव सर्वे वेदा महीयन्ते।
भूरिति वै प्राणः।
भुव इत्यपानः।
सुवरिति व्यानः।
मह इत्यन्नम्।
अन्नेन वाव सर्वे प्राणा महीयन्ते।
ता वा एताश्चतस्रश्चतुर्धा।
चतस्रश्चतस्रो व्याहृतयः।
ता यो वेद।
स वेद ब्रह्म।
सर्वेऽस्मै देवा बलिमावहन्ति॥ १२॥
असौ लोको यजुꣳषि वेद द्वे च॥ ५॥

((maha iti brahma |
brahmaṇā vāva sarve vedā mahīyante |
bhūriti vai prāṇaḥ |
bhuva ityapānaḥ |
suvariti vyānaḥ |
maha ityannam |
annena vāva sarve prāṇā mahīyante |
tā vā etāścatasraścaturdhā |
catasraścatasro vyāhṛtayaḥ |
tā yo veda |
sa veda brahma |

sarvë'smai de̱vā ba̱limāva̍hanti || 12 ||
a̱sau lo̱ko yaju̍m̐ṣi̱ veda̱ dve ca̍ || 5 ||))

[[7-6-1]]
स य ए̱षो᳚ऽन्तरहृ॑दय आका̱शः।
तस्मि॑न्न॒यं पुरु॑षो मनो̱मय॑ः।
अमृ॑तो हिर̱ण्मय॑ः।
अन्त॑रेण॒ ताल॑ुके।
य ए̱ष स्तन॑ इवाव̱लम्ब॑ते।
सै᳚न्द्रयो̱निः।
यत्रा̱सौ के॑शा̱न्तो वि̱वर्त॑ते।
व्य̱पोह्य॑ शीर्षकपा̱ले।
भूरित्य̱ग्नौ प्रति॑तिष्ठति।
भुव̱ इति॑ वा̱यौ॥ १३॥

((sa ya e̱ṣö'ntarahṛ̍daya ākā̱śaḥ |
tasmi̍nna̱yam puru̍ṣo mano̱maya̍ḥ |
amṛ̍to hira̱ṇmaya̍ḥ |
anta̍reṇa̱ tālu̍ke |
ya e̱ṣa stana̍ ivāva̱lamba̍te |
sëndrayo̱niḥ |
yatrā̱sau ke̍śā̱nto vi̱varta̍te |
vya̱pohya̍ śīrṣakapā̱le |
bhūritya̱gnau prati̍tiṣṭhati |
bhuva̱ iti̍ vā̱yau || 13 ||))

[[7-6-2]]
सुव॒रित्या॑दि̱त्ये।
मह̱ इति̱ ब्रह्म॑णि।
आ̱प्नोति̱ स्वारा᳚ज्यम्।
आ̱प्नोति̱ मन॑स̱स्पति᳚म्।
वाक्प॑ति̱श्चक्षु॑ष्पतिः।
श्रोत्र॑पतिर्वि̱ज्ञान॑पतिः।
ए̱तत्तत॑ो भवति।
आ̱का̱शश॑रीरं̱ ब्रह्म॑।
स̱त्यात्म॑ प्रा̱णारा॑मं̱ मन॑ आनन्दम्।

शान्ति॑समृद्धम॒मृत॒॑म्।
इति॑ प्राचीनयो॒ग्योपा॒॑स्स्व॥ १४॥
वा॒या॒व॒मृ॒त॒मेकं॑ च॥ ६॥

((suva̱rityá̍di̱tye |
maha̱ iti̱ brahmá̍ṇi |
ā̱pnoti̱ svārā̱̍jyam |
ā̱pnoti̱ maná̍sa̱spati̱̍m |
vākpá̍ti̱ścakṣu̍ṣpatiḥ |
śrotrá̍patirvijñāná̍patiḥ |
e̱tattato̍ bhavati |
ā̱kā̱śaśá̍rīra̱m brahmá̍ |
sa̱tyātmá̍ prā̱ṇārā̍ma̱m maná̍ ānandam |
śānti̍samṛddhama̱mṛtā̱̍m |
iti̍ prācīnayo̱gyopā̱̍ssva || 14 ||
vā̱yā̱va̱mṛ̱ta̱mekaṁ̍ ca || 6 ||))

[[7-7-1]]
पृ॒थि॒व्य॑न्तरि॑क्ष॒ं द्यौर्दिशो॑ऽवान्तरदि॒शाः।
अ॒ग्निर्वा॒यु॑रा॑दि॒त्यश्च॒न्द्रमा॒ नक्ष॑त्राणि।
आप॒ ओष॑धयो॒ व॒नस्पत॑य आका॒श आ॒त्मा।
इत्य॑धिभू॒तम्।
अथाध्या॒त्मम्।
प्रा॒णो व्या॒नो॑ऽपा॒न उ॑दा॒नस्स॑मा॒नः।
च॒क्षुश्श्रोत्र॒ं मनो॒ वाक्त्वक्।
चर्म॒॑ मा॒ꣳसꣳ॒ स्नावास्थि॑ म॒ज्जा।
ए॒तद॑धिवि॒धाय॒ ऋषि॒रवो॑चत्।
पाङ्क्तं॒ वा इ॒दꣳ सर्व॒॑म्।
पाङ्क्ते॑नैव पाङ्क्तꣳ॑ स्पृणो॒तीति॑॥ १५॥
स॒र्वमेकं॑ च॥ ७॥

((pṛ̱thi̱vyá̍ntari̍kṣa̱m dyaurdiśo̍'vāntaradi̱śāḥ |
a̱gnirvā̱yurá̍di̱tyaśca̱ndramā̱ nakṣá̍trā̱ṇi |
āpa̱ oṣá̍dhayo̱ vana̱spatá̍ya ākā̱śa ā̱tmā |
ityá̍dhibhū̱tam |
athādhyā̱tmam |
prā̱ṇo vyā̱no̍'pā̱na u̍dā̱nassá̍mā̱naḥ |
cakṣu̱śśrotra̱m mano̱ vāktvak |

carma̍ mā̍m̐sam̐̐ snāvāsthi̍ ma̱jjā ।
e̱tadā̍dhivi̱dhāya̱ ṛ̱ṣi̱ravo̍cat ।
pāṅkta̱m vā i̱dam̐ sarva̎m ।
pāṅkte̍naiva pāṅktam̐̐ spṛṇo̱tīti̍ ॥ 15 ॥
sarva̱mekam̍ ca ॥ 7 ॥))

[[7-8-1]]
ओमिति̱ ब्रह्म॑।
ओमिती̱दꣳ सर्व॒म्।
ओमित्ये̱तद॑नुकृति ह स्म॒ वा अ̱प्यो श्रा॑व̱येत्याश्रा॑वयन्ति।
ओमिति̱ सामा॑नि गायन्ति।
ओꣳ शोमिति॑ श̱स्त्राणि॑ शꣳसन्ति।
ओमित्य॑ध्व̱र्युः प्र॑तिग̱रं प्रति॑गृणाति।
ओमिति̱ ब्रह्मा̱ प्रसौ॑ति।
ओमित्य॑ग्निहो̱त्रमनु॑जानाति।
ओमिति॑ ब्राह्म̱णः प्र॑व̱क्ष्यन्ना॑ह̱ ब्रह्मोपा॑प्नवा̱नीति॑।
ब्रह्मै̱वोपा॑प्नोति॥ १६॥
ओं दश॑॥ ८॥

((omiti̱ brahma̍ ।
omitī̱dam̐ sarva̎m ।
omitye̱tadā̍nukṛti ha sma̱ vā a̱pyo śrā̍va̱yetyāśrā̍vayanti ।
omiti̱ sāmā̍ni gāyanti ।
om̐ śomiti̍ śa̱strāṇi̍ śam̐santi ।
omityā̍dhva̱ryuḥ prā̍tiga̱ram pratiगṛṇāti ।
omiti̱ brahmā̱ prasau̍ti ।
omityā̍gniho̱tramanu̍jānāti ।
omiti̍ brāhma̱ṇaḥ prā̍va̱kṣyannā̍ha̱ brahmopā̎pnavā̱nīti̍ ।
brahmai̱vopā̎pnoti ॥ 16 ॥
oṃ daśa̍ ॥ 8 ॥))

[[7-9-1]]
ऋतं च स्वाध्यायप्रव॑चने̱ च।
सत्यं च स्वाध्यायप्रव॑चने̱ च।
तपश्च स्वाध्यायप्रव॑चने̱ च।
दमश्च स्वाध्यायप्रव॑चने̱ च।
शमश्च स्वाध्यायप्रव॑चने̱ च।

अग्नयश्च स्वाध्यायप्रवचने च।
अग्निहोत्रं च स्वाध्यायप्रवचने च।
अतिथयश्च स्वाध्यायप्रवचने च।
मानुषं च स्वाध्यायप्रवचने च।
प्रजा च स्वाध्यायप्रवचने च।
प्रजनश्च स्वाध्यायप्रवचने च।
प्रजातिश्च स्वाध्यायप्रवचने च।
सत्यमिति सत्यवचा राथीतरः।
तप इति तपोनित्यः पौरुशिष्टिः।
स्वाध्यायप्रवचने एवेति नाको मौद्गल्यः।
तद्धि तपस्तद्धि तपः॥ १७॥
प्रजा च स्वाध्यायप्रवचने च षट्च॥ ९॥

((ṛtaṃ ca svādhyāyapravacane ca |
satyaṃ ca svādhyāyapravacane ca |
tapaśca svādhyāyapravacane ca |
damaśca svādhyāyapravacane ca |
śamaśca svādhyāyapravacane ca |
agnayaśca svādhyāyapravacane ca |
agnihotraṃ ca svādhyāyapravacane ca |
atithayaśca svādhyāyapravacane ca |
mānuṣaṃ ca svādhyāyapravacane ca |
prajā ca svādhyāyapravacane ca |
prajanaśca svādhyāyapravacane ca |
prajātiśca svādhyāyapravacane ca |
satyamiti satyavacā rāthītaraḥ |
tapa iti taponityaḥ pauruśiṣṭiḥ |
svādhyāyapravacane eveti nāko maudgalyaḥ |
taddhi tapastaddhi tapaḥ || 17 ||
prajā ca svādhyāyapravacane ca ṣaṭca || 9 ||))

[[7-10-1]]
अहं वृक्षस्य रेरिवा।
कीर्तिः पृष्ठं गिरेरिव।
ऊर्ध्वपवित्रो वाजिनीव स्वमृतमस्मि।
द्रविणꣳ सवर्चसम्।
सुमेधा अमृतोक्षितः।

इति त्रिशङ्कोर्वेदा॑नुव॒चनम्॥ १८॥
अ॒ह॒ꣳ षट्॥ १०॥

((a̱haṃ vṛ̱kṣasya̱ rer̍ivā ।
kī̱rtiḥ pṛ̱ṣṭhaṃ gi̱rer̍iva ।
ū̱rdhvapa̍vitro vā̱jin̍iva sva̱mṛta̍masmi ।
dravi̍ṇa̱m̐ sava̍rcasam ।
sumedhā a̍mṛto̱kṣitaḥ ।
iti triśaṅkorvedā̍nuva̱canam ॥ 18 ॥
a̱ham̐ ṣaṭ ॥ 10 ॥))

[[7-11-1]]
वेदमनूच्याचार्योऽन्तेवासिनम॑नुशा॒स्ति।
सत्यं॒ वद।
धर्मं॒ चर।
स्वाध्या॒यान्मा प्र॒मदः।
आचार्या॑य प्रियं धनमाहृत्य प्रजातन्तुं मा व्य॑वच्छे॒त्सीः।
सत्यान्न प्रम॑दि॒तव्यम्।
धर्मान्न प्रम॑दि॒तव्यम्।
कुशलान्न प्रम॑दि॒तव्यम्।
भूत्यै न प्रम॑दि॒तव्यम्।
स्वाध्यायप्रवचनाभ्यां न प्रम॑दि॒तव्यम्॥ १९॥

((vedamanūcyācāryo'ntevāsinama̍nuśā̱sti ।
satya̱ṃ vada ।
dharma̱ṃ cara ।
svādhyā̎yānmā pra̱madaḥ ।
ācāryāya priyaṃ dhanamāhṛtya prajātantuṃ mā vya̍vacche̱tsīḥ ।
satyānna prama̍dita̱vyam ।
dharmānna prama̍dita̱vyam ।
kuśalānna prama̍dita̱vyam ।
bhūtyai na prama̍dita̱vyam ।
svādhyāyapravacanābhyāṃ na prama̍dita̱vyam ॥ 19 ॥))

[[7-11-2]]
देवपितृकार्याभ्यां न प्रम॑दि॒तव्यम्।
मातृ॑देवो॒ भव।
पितृ॑देवो॒ भव।

आचार्यदे॑वो॒ भव।
अति॑थिदे॑वो॒ भव।
यान्यनवद्यानि॑ कर्मा॒णि।
तानि सेवि॑तव्या॒नि।
नो इ॑तरा॒णि।
यान्यस्माक॑ँ सुच॑रिता॒नि।
तानि त्वयो॑पास्या॒नि॥ २०॥

((devapitṛkāryābhyāṃ na pramáditavyam |
mātṛ́devo bhava |
pitṛ́devo bhava |
ācāryádevo bhava |
atithídevo bhava |
yānyanavadyāní karmāṇi |
tāni sevítavyāni |
no ítarāṇi |
yānyasmākaṁ sucáritāni |
tāni tvayópāsyāni || 20 ||))

[[7-11-3]]
नो इ॑तरा॒णि।
ये के चारुमच्छ्रेया॑ँसो ब्रा॒ह्मणाः।
तेषां त्वयाऽऽसने न प्रश्व॑सित॒व्यम्।
श्रद्ध॑या दे॒यम्।
अश्रद्ध॑याऽदे॒यम्।
श्रि॑या दे॒यम्।
ह्रि॑या दे॒यम्।
भि॑या दे॒यम्।
संवि॑दा दे॒यम्।
अथ यदि ते कर्मविचिकित्सा वा वृत्तविचि॑कित्सा वा॒ स्यात्॥ २१॥

((no ítarāṇi |
ye ke cārumacchreyāṁso brāhmaṇāḥ |
teṣāṃ tvayā''sane na praśvásitavyam |
śraddháyā deyam |
aśraddháyā'deyam |
śríyā deyam |

hri̍yā de̱yam |
bhi̍yā de̱yam |
saṃvi̍dā de̱yam |
atha yadi te karmavicikithsā vā vṛttavicikiˈthsā va̱ syāt || 21 ||))

[[7-11-4]]

ये तत्र ब्राह्मणाः॑स्संम॒र्शिनः।
युक्ता॑ आयु॒क्ताः।
अलूक्षा॑ धर्म॑कामा॒स्स्युः।
यथा ते॑ तत्र॑ वर्ते॒रन्न्।
तथा तत्र॑ वर्ते॒थाः।
अथाभ्या॑ख्या॒तेषु।
ये तत्र ब्राह्मणाः॑स्संम॒र्शिनः।
युक्ता॑ आयु॒क्ताः।
अलूक्षा॑ धर्मकामा॒स्स्युः।
यथा ते॑ तेषु॑ वर्ते॒रन्न्।
तथा तेषु॑ वर्ते॒थाः।
एष॑ आदे॒शः।
एष उ॑पदे॒शः।
एषा वे॑दोप॒नि॑षत्।
एतद॑नुशा॒सनम्।
एवमुपा॑सित॒व्यम्।
एवमु चैत॑दुपा॒स्यम्॥ २२॥
स्वाध्यायप्रवचनाभ्यां न प्रम॑दित॒व्यं तानि त्वयो॑पास्या॒नि स्यात्तेषु॑ वर्ते॒रन्थ्सप्त च॑॥ ११॥

((ye tatra brāhmaṇā̍ssaṃma̱rśinaḥ |
yukta̍ āyu̱ktāḥ |
alūkṣa̍ dharma̍kāmā̱ssyuḥ |
yathā te̍ tatra̍ varte̱rann |
tathā tatra̍ varte̱thāḥ |
athābhya̍khyā̱teṣu |
ye tatra brāhmaṇā̍ssaṃma̱rśinaḥ |
yukta̍ āyu̱ktāḥ |
alūkṣa̍ dharmakāmā̱ssyuḥ |
yathā te̍ teṣu̍ varte̱rann |
tathā teṣu̍ varte̱thāḥ |
eṣa̍ āde̱śaḥ |

eṣa u̍padeṣ̱ah̍ ।
eṣā ve̍dopa̱niṣat ।
etada̍nuśā̱sanam ।
evamupā̍sita̱vyam ।
evamu caitā̍dupā̱syam ॥ 22 ॥
svādhyāyapravacanābhyāṃ na pramā̍dita̱vyaṃ tāni tvayo̍pāsyā̱ni syātteṣu̍
varte̱ranthsa̱pta ca̍ ॥ 11 ॥))

[[7-12-1]]
शं नो̍ मि॒त्रश्शं वरु̍णः।
शं नो̍ भवत्वर्य॒मा।
शं न॒ इन्द्रो॒ बृह॒स्पतिः।
शं नो विष्णु॑रुरुक्र॒मः।
नमो॒ ब्रह्म॑णे।
नम॑स्ते वायो।
त्वमे॒व प्र॒त्यक्षं॒ ब्रह्मा॑सि।
त्वामे॒व प्र॒त्यक्षं॒ ब्रह्मावा॑दिषम्।
ऋ॒तम॑वादिषम्।
स॒त्यम॑वादिषम्।
तन्मामा॑वीत्।
तद्व॒क्तार॑मावीत्।
आवी॒न्माम्।
आवी॑द्व॒क्तार॒॑म्।
ॐ शान्ति॒ः शान्ति॒ः शान्ति॑ः॥ २३॥
स॒त्यम॑वादि॒षं पञ्च॑ च॥ १२॥

शं न॒श्शीक्षाꣳ स॒ह नौ॒ यश्छन्द॑सा॒ं भूस्स यः पृ॑थि॒व्योमित्यृतं चा॒हं वेदमनूच्य शं नो॒ द्वाद॑श॥ १२॥

शं नो॑ म॒ह इत्या॑दि॒त्यो नो इ॑तरा॒णि त्रयो॑विꣳशतिः॥ २३॥

शं न॒श्शान्ति॒श्शान्ति॑ः॥

((śaṃ no̍ mi̱traśśaṃ varu̍ṇaḥ ।
śaṃ no̍ bhavatvarya̱mā ।

śaṃ na̱ indro̱ bṛ̍ha̱spatiḥ |
śaṃ no viṣṇ̍ururukra̱maḥ |
namo̱ brahma̍ṇe |
nama̍ste vāyo |
tvame̱va pra̱tyakṣa̱ṃ brahmā̍si |
tvāme̱va pra̱tyakṣa̱ṃ brahmāva̍̍diṣam |
ṛ̱tama̍vādiṣam |
sa̱tyama̍vādiṣam |
tanmāmā̍vīt |
tadva̱ktāra̍māvīt |
āvī̱nmām |
āvi̎dva̱ktārā̎m |
āūṃ śānti̱ḥ śānti̱ḥ śānti̍ḥ || 23 ||
sa̱tyama̍vādiṣa̱ṃ pañca̍ ca || 12 ||

śaṃ na̱śśīkṣām̐ sa̱ha nau̱ yaśchanda̍sā̱ṃ bhūssa yaḥ pṛthi̱vyomityṛtaṃ cā̱haṃ vedamanūcya śaṃ no̱ dvāda̍śa || 12 ||

śaṃ no̍ maha̱ ityā̍di̱tyo no i̍tarā̱ṇi trayo̍vim̐śatiḥ || 23 ||

śaṃ na̱śśānti̱śśānti̍ḥ ||))

[[7-0-0]]
शं नो॑ मि॒त्रश्शं वरु॑णः ।
शं नो॑ भवत्वर्य॒मा ।
शं न॒ इन्द्रो॒ बृह॒स्पति॑ः ।
शं नो॒ विष्णु॑रुरुक्र॒मः ।
नमो॒ ब्रह्म॑णे ।
नम॑स्ते वायो ।
त्वमे॒व प्र॒त्यक्षं॒ ब्रह्मा॑सि ।
त्वमे॒व प्र॒त्यक्षं॒ ब्रह्म॑ वदिष्यामि ।
ऋ॒तं व॑दिष्यामि ।
स॒त्यं व॑दिष्यामि ।
तन्माम॑वतु ।
तद्व॒क्तार॑मवतु ।
अव॑तु॒ माम् ।
अव॑तु व॒क्तार᳚म् ।
ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्ति॑ः ॥

((śaṃ nȯ mi̱traśśaṃ varu̇ṇaḥ |
śaṃ nȯ bhavatvarya̱mā |
śaṃ na̱ indro̱ bṛha̱spati̍ḥ |
śaṃ no̱ viṣṇu̇rurukra̱maḥ |
namo̱ brahma̍ṇe |
nama̍ste vāyo |
tvame̱va pra̱tyakṣa̱ṃ brahmā̍si |
tvme̱va pra̱tyakṣa̱ṃ brahma̍ vadiṣyāmi |
ṛ̱taṃ va̍diṣyāmi |
sa̱tyaṃ va̍diṣyāmi |
tanmāma̍vatu |
tadva̱ktāra̍mavatu |
ava̍tu̱ mām |
ava̍tu va̱ktārā̍m |
āūṃ śānti̱ḥ śānti̱ḥ śānti̍ḥ ||))

Taittirīya-Āraṇyaka

Edited by Subramania Sarma, Chennai

Proofread Version of November 2005

Chapter 8

[[8-0-0]]

स॒ह ना॑ववतु।
स॒ह नौ॑ भुनक्तु।
स॒ह वी॒र्यं᳚ करवावहै᳚।
ते॒ज॒स्वि ना॒वधी॑तमस्तु॒ मा वि॑द्विषा॒वहै᳚।
ॐ शान्ति॒ः शान्ति॒ः शान्ति॑ः॥

((sa̱ha nā̍vavatu |
sa̱ha nau̍ bhunaktu |
sa̱ha vī̱ryaṁ̍ karavāvahai |
te̱ja̱svi nā̱vadhī̍tamastu̱ mā vi̍dviṣā̱vahai̎ |
āūṃ śānti̱ḥ śānti̱ḥ śānti̍ḥ ||))

[[8-1-1]]

ब्र॒ह्मविदा᳚प्नोति॒ पर᳚म्।
तदे॒षाऽभ्यु॑क्ता।
स॒त्यं ज्ञा॒नम॑न॒न्तं ब्रह्म॑।
यो वेद॒ निहि॑तं॒ गुहा॒यां प॒रमे॒ व्यो॑मन्न्।
सो᳚ऽश्नु॒ते सर्वा॒न्कामा᳚न्थ्स॒ह।
ब्रह्म॑णा वि॒पश्चि॒तेति॑।
तस्मा॒द्वा ए॒तस्मा॑दा॒त्मन॑ आका॒शस्सं॑भूतः।
आका॒शाद्वा॒युः।
वा॒योर॒ग्निः।
अ॒ग्नेराप॑ः।
अ॒द्भ्यः पृ॑थि॒वी।

पृथिव्या ओषधयः।
ओषधीभ्योऽन्नम्।
अन्नात्पुरुषः।
स वा एष पुरुषोऽन्नरसमयः।
तस्येदमेव शिरः।
अयं दक्षिणः पक्षः।
अयमुत्तरः पक्षः।
अयमात्मा।
इदं पुच्छं प्रतिष्ठा।
तदप्येष श्लोको भवति॥ १॥ ॥ १॥

((brahmavidāpnoti parām |
tadeṣā'bhyuktā |
satyaṃ jñānamanantaṃ brahma |
yo veda nihitaṃ guhāyāṃ parame vyomann |
so'śnute sarvānkāmānthsaha |
brahmaṇā vipaściteti |
tasmādvā etasmādātmana ākāśassaṃbhūtaḥ |
ākāśādvāyuḥ |
vāyoragniḥ |
agnerāpaḥ |
adbhyaḥ pṛthivī |
pṛthivyā oṣadhayaḥ |
oṣadhībhyo'nnam |
annātpuruṣaḥ |
sa vā eṣa puruṣo'nnarasamayaḥ |
tasyedameva śiraḥ |
ayaṃ dakṣiṇaḥ pakṣaḥ |
ayamuttaraḥ pakṣaḥ |
ayamātmā |
idaṃ pucchaṃ pratiṣṭhā |
tadapyeṣa śloko bhavati || 1 || || 1 ||))

[[8-2-1]]
अन्नाद्वै प्रजाः प्रजायन्ते।
याः काश्च पृथिवीꣳ श्रिताः।
अथो अन्नेनैव जीवन्ति।
अथैनदपि यन्त्यन्ततः।

अन्नꣳ हि भूतानां ज्येष्ठम्।
तस्मात्सर्वौषधमुच्यते।
सर्वं वै तेऽन्नमाप्नुवन्ति।
येऽन्नं ब्रह्मोपासते।
अन्नꣳ हि भूतानां ज्येष्ठम्।
तस्मात्सर्वौषधमुच्यते।
अन्नाद्भूतानि जायन्ते।
जातान्यन्नेन वर्धन्ते।
अद्यतेऽत्ति च भूतानि।
तस्मादन्नं तदुच्यत इति।
तस्माद्वा एतस्मादन्नरसमयात्।
अन्योऽन्तर आत्मा प्राणमयः।
तेनैष पूर्णः।
स वा एष पुरुषविध एव।
तस्य पुरुषविधताम्।
अन्वयं पुरुषविधः।
तस्य प्राण एव शिरः।
व्यानो दक्षिणः पक्षः।
अपान उत्तरः पक्षः।
आकाश आत्मा।
पृथिवी पुच्छं प्रतिष्ठा।
तदप्येष श्लोको भवति॥ २॥ ॥ २॥

((annādvai prajāḥ prajāyante |
yāḥ kāśca pṛthivīm̐ śritāḥ |
atho annenaiva jīvanti |
athainadapi yantyantataḥ |
annam̐ hi bhūtānām jyeṣṭhām |
tasmāthsarvauṣadhamucyate |
sarvam vai te'nnamāpnuvanti |
ye'nnam brahmopāsate |
annam̐ hi bhūtānām jyeṣṭhām |
tasmāthsarvauṣadhamucyate |
annādbhūtāni jāyante |

jā̱tānyannena̍ vardhante |
adyate'tti ca̍ bhūtā̱ni |
tasmādannaṃ taducya̍ta i̱ti |
tasmādvā etasmādanna̍rasa̱mayāt |
anyo'ntara ātmā̎ prāṇa̱mayaḥ |
tenai̍ṣa pū̱rṇaḥ |
sa vā eṣa puruṣavi̍dha e̱va |
tasya puru̍ṣavi̱dhatām |
anvaya̍ṃ puruṣa̱vidhaḥ |
tasya prāṇa̍ eva̱ śiraḥ |
vyāno dakṣi̍ṇaḥ pa̱kṣaḥ |
apāna utta̍raḥ pa̱kṣaḥ |
ākā̍śa ā̱tmā |
pṛthivī puccha̍ṃ prati̱ṣṭhā |
tadapyeṣa ślo̍ko bha̱vati || 2 || || 2 ||))

[[8-3-1]]
प्रा॒णं दे॒वा अनु॒प्राण॑न्ति।
म॒नु॒ष्या᳚ः प॒शव॑श्च॒ ये।
प्रा॒णो हि भू॒ताना॒मायु॑ः।
तस्मा᳚थ्सर्वा॑यु॒षमु॑च्यते।
सर्व॑मेव त॒ आयु॑र्यन्ति।
ये प्रा॒णं ब्रह्मो॒पास॑ते।
प्राणो हि भूता॑नामा॒युः।
तस्माथ्सर्वा॑युषमुच्य॑त इ॒ति।
तस्यैष एव शारी॑र आ॒त्मा।
य॑ः पूर्व॒स्य।
तस्माद्वा एतस्मा᳚त्प्राण॒मयात्।
अन्योऽन्तर आत्मा॑ मनो॒मयः।
तेनै॑ष पू॒र्णः।
स वा एष पुरुषवि॑ध ए॒व।
तस्य पुरु॑षवि॒धताम्।
अन्वय॑ं पुरुष॒विधः।
तस्य यजु॑रे॒व शिरः।
ऋग्दक्षि॑णः प॒क्षः।
सामोत्त॑रः प॒क्षः।

आदे॑श आ॒त्मा।
अथर्वा॑ङ्गिरसः पुच्छं॑ प्रति॒ष्ठा।
तदप्ये॑ष श्लोको॑ भ॒वति॥ ३॥ ॥ ३॥

((prā̠ṇaṃ de̠vā anu̠prāṇa̍nti |
ma̠nu̠ṣyā̎ḥ pa̠śava̍śca̠ ye |
prā̠ṇo hi bhū̠tānā̠māyu̍ḥ |
tasmā̎thsarvāyu̠ṣamu̍cyate |
sarva̍me̠va ta̠ āyu̍ryanti |
ye prā̠ṇaṃ brahmo̠pāsa̍te |
prā̠ṇo hi bhūtā̍nāmā̠yuḥ |
tasmāthsarvāyuṣamucya̍ta i̠ti |
tasyaiṣa eva śārī̍ra ā̠tmā |
ya̍ḥ pūrva̠sya |
tasmādvā etasmā̎tprāṇa̠mayāt |
anyo'ntara ātmā̍ mano̠mayaḥ |
tenai̍ṣa pū̠rṇaḥ |
sa vā eṣa puruṣavi̍dha e̠va |
tasya puru̍ṣavi̠dhatām |
anvaya̍ṃ puruṣa̠vidhaḥ |
tasya yaju̍reva̠ śiraḥ |
ṛgdakṣi̍ṇaḥ pa̠kṣaḥ |
sāmotta̍raḥ pa̠kṣaḥ |
āde̍śa ā̠tmā |
atharvāṅgirasaḥ puccha̍ṃ prati̠ṣṭhā |
tadapyeṣa ślo̍ko bha̠vati || 3 || || 3 ||))

[[8-4-1]]
यतो॒ वाचो॒ निव॑र्तन्ते।
अप्रा॑प्य॒ मन॑सा स॒ह।
आनन्दं ब्रह्म॑णो वि॒द्वान्।
न बिभेति कदा॑चने॒ति।
तस्यैष एव शारी॑र आ॒त्मा।
यः॑ पूर्व॒स्य।
तस्माद्वा एतस्मा॑न्मनो॒मयात्।
अन्योऽन्तर आत्मा वि॑ज्ञान॒मयः।
तेनै॑ष पू॒र्णः।
स वा एष पुरुषवि॑ध ए॒व।
तस्य पुरु॑षवि॒धताम्।

अन्वयं॑ पुरुष॒विधः।
तस्य श्र॑द्धैव॒ शिरः।
ऋतं द॑क्षि॑णः प॒क्षः।
सत्यमुत्त॑रः प॒क्षः।
यो॑ग आ॒त्मा।
महः पुच्छं॑ प्रति॒ष्ठा।
तदप्येष श्लो॑को भ॒वति॥ ४॥ ॥ ४॥

((yato̱ vāco̱ nivártante |
aprā̱̈pya̱ manásā sa̱ha |
ānandaṃ brahmáṇo vi̱dvān |
na bibheti kadácane̱ti |
tasyaiṣa eva śārira ā̱tmā |
yáḥ pūrva̱sya |
tasmādvā etasmā̱̈nmano̱mayāt |
anyo'ntara ātmā vijñāna̱mayaḥ |
tenaiṣa pū̱rṇaḥ |
sa vā eṣa puruṣavidha e̱va |
tasya puruṣavi̱dhatām |
anvayáṃ puruṣa̱vidhaḥ |
tasya śráddhaiva̱ śiraḥ |
ṛtaṃ dakṣiṇaḥ pa̱kṣaḥ |
satyamuttáraḥ pa̱kṣaḥ |
yóga ā̱tmā |
mahaḥ puccháṃ prati̱ṣṭhā |
tadapyeṣa ślóko bha̱vati || 4 || || 4 ||))

[[8-5-1]]
वि॒ज्ञानं॑ य॒ज्ञं त॑नुते।
कर्मा॑णि तनु॒तेऽपि॑ च।
वि॒ज्ञानं॑ दे॒वास्सर्वे॑।
ब्र॒ह्म ज्येष्ठमुपा॑सते।
वि॒ज्ञानं॒ ब्र॒ह्म चेद्वेद॑।
तस्मा॒च्चेन्न प्रमाद्य॑ति।
शरीरे॑ पाप्म॑नो हि॒त्वा।
सर्वान्कामान्थ्समश्नु॑त इ॒ति।
तस्यैष एव शारी॑र आ॒त्मा।

यः पूर्वस्य।
तस्माद्वा एतस्माद्विज्ञानमयात्।
अन्योऽन्तर आत्माऽऽनन्दमयः।
तेनैष पूर्णः।
स वा एष पुरुषविध एव।
तस्य पुरुषविधताम्।
अन्वयं पुरुषविधः।
तस्य प्रियमेव शिरः।
मोदो दक्षिणः पक्षः।
प्रमोद उत्तरः पक्षः।
आनन्द आत्मा।
ब्रह्म पुच्छं प्रतिष्ठा।
तदप्येष श्लोको भवति॥ ५॥ ॥ ५॥

((vijñānaṃ yajñam tanute |
karmāṇi tanute'pi ca |
vijñānaṃ devāssarve |
brahma jyeṣṭhamupāsate |
vijñānaṃ brahma cedveda |
tasmāccenna pramādyati |
śarīre pāpmano hitvā |
sarvānkāmānthsamaśnuta iti |
tasyaiṣa eva śārīra ātmā |
yaḥ pūrvasya |
tasmādvā etasmādvijñānamayāt |
anyo'ntara ātmā''nandamayaḥ |
tenaiṣa pūrṇaḥ |
sa vā eṣa puruṣavidha eva |
tasya puruṣavidhatām |
anvayaṃ puruṣavidhaḥ |
tasya priyameva śiraḥ |
modo dakṣiṇaḥ pakṣaḥ |
pramoda uttaraḥ pakṣaḥ |
ānanda ātmā |
brahma pucchaṃ pratiṣṭhā |
tadapyeṣa śloko bhavati || 5 || || 5 ||))

[[8-6-1]]
असन्नेव स भवति।

असद्ब्रह्मेति वेद चेत्।
अस्ति ब्रह्मेति चेद्वेद।
सन्तमेनं ततो विदुरिति।
तस्यैष एव शारीर आत्मा।
यः पूर्वस्य।
अथातोऽनुप्रश्नाः।
उताविद्वानमुं लोकं प्रेत्य।
कश्चन गच्छती ३।
आहो विद्वानमुं लोकं प्रेत्य।
कश्चित्समश्नुता ३ उ।
सोऽकामयत।
बहु स्यां प्रजायेयेति।
स तपोऽतप्यत।
स तपस्तप्त्वा।
इदꣳ सर्वमसृजत।
यदिदं किंच।
तत्सृष्ट्वा।
तदेवानुप्राविशत्।
तदनुप्रविश्य।
सच्च त्यच्चाभवत्।
निरुक्तं चानिरुक्तं च।
निलयनं चानिलयनं च।
विज्ञानं चाविज्ञानं च।
सत्यं चानृतं च सत्यमभवत्।
यदिदं किंच।
तत्सत्यमित्याचक्षते।
तदप्येष श्लोको भवति॥ ६॥ ॥ ६॥

((asánneva sá bhavati |
asadbrahmeti veda cet |
asti brahmetí cedveda |

santamenaṃ tato vi̍duri̱ti |
tasyaiṣa eva śāri̍ra ā̱tmā |
ya̍ḥ pūrva̱sya |
athāto̍'nupra̱śnāḥ |
u̱tāvi̱dvāna̱muṃ lo̱kaṃ pretya̍ |
kaśca̱na ga̍ccha̱tī 3 |
āho̍ vi̱dvāna̱muṃ lo̱kaṃ pretya̍ |
kaści̱thsama̍śnu̱tā 3 u̱ |
so̍'kāmayata |
ba̱hu syā̱ṃ prajā̍ye̱yeti̍ |
sa tapo̍'tapyata |
sa tapa̍sta̱ptvā |
i̱daꣳ sarva̍masṛjata |
yadi̱daṃ ki̱ṃca̍ |
tathsṛ̱ṣṭvā |
tade̱vānu̱prāvi̍śat |
tada̍nupra̱viśya̍ |
sacca̱ tyaccā̍bhavat |
ni̱ruktaṃ̱ cāni̍ruktaṃ ca |
ni̱laya̍naṃ̱ cāni̍layanaṃ ca |
vi̱jñānaṃ̱ cāvi̍jñānaṃ ca |
satyaṃ cānṛ̱taṃ ca sa̍tyama̱bhavat |
yadi̍daṃ ki̱ṃca |
tatsatyami̍tyāca̱kṣate |
tadapyeṣa ślo̍ko bha̱vati || 6 || || 6 ||))

[[8-7-1]]

अ॒सद्वा इ॒दमग्र॑ आसीत्।
ततो॒ वै सद॑जायत।
तदा॒त्मान॑ꣳ स्वय॑मकु॒रुत।
तस्मात्तथ्सुकृतमुच्य॑त इ॒ति।
यद्वै॑ तथ्सु॒कृतम्।
र॑सो वै॒ सः।
रसꣳ॒ ह्येवायं लब्ध्वाऽऽन॑न्दी भ॒वति।
को ह्येवान्या᳚त्कः प्रा॒ण्यात्।
यदे॒ष आकाश आन॑न्दो न॒ स्यात्।
एष ह्येवाऽऽन॑न्दया॒ति।
य॒दा ह्येवै॑ष॒ एतस्मि॑न्नदृश्येऽनात्म्येऽनिरुक्तेऽनिलयनेऽभयं प्रति॑ष्ठां वि॒न्दते।
अथ सोऽभयं ग॑तो भ॒वति।
य॒दा ह्येवै॑ष॒ एतस्मि॑न्नु॒दरमन्त॑रं कु॒रुते।

अथ तस्य भ॑यं भ॒वति।
तत्त्वेव भयं विदुषोऽम॑न्वान॒स्य।
तदप्येष श्लो॑को भ॒वति॥ ७॥ ॥ ७॥

((asa̱dvā i̱damagra̍ āsīt ।
tato̱ vai sada̍jāyata ।
tadātmānam̐̐ svaya̍makuruta ।
tasmāttathsukṛtamucya̍ta i̱ti ।
yadvai̍ tathsu̱kṛtam ।
ra̍so vai̱ saḥ ।
rasam̐̐ hyevāyaṃ labdhvā''na̍ndī bha̱vati ।
ko hyevānyā̎tkaḥ prā̱ṇyāt ।
yadeṣa ākāśa āna̍ndo na̱ syāt ।
eṣa hyevā''na̍ndayā̱ti ।
ya̱dā hye̍vaiṣa̱ etasminnadṛśye'nātmye'nirukte'nilayane'bhayaṃ prati̍ṣṭhāṃ vi̱ndate ।
atha so'bhayaṃ ga̍to bha̱vati ।
ya̱dā hye̍vaiṣa̱ etasminnudaramanta̍raṃ ku̱rute ।
atha tasya bha̍yaṃ bha̱vati ।
tattveva bhayaṃ viduṣo'ma̍nvāna̱sya ।
tadapyeṣa ślo̍ko bha̱vati ॥ 7 ॥ ॥ 7 ॥))

[[8-8-1]]
भी॒षाऽस्मा॒द्वात॑ः पवते।
भी॒षोदे॑ति॒ सूर्य॑ः।
भीषाऽस्मादग्निश्चेन्द्र॒श्च।
मृत्युर्धावति पञ्च॑म इ॒ति।
सैषाऽऽनन्दस्य मीमा॑ꣳसा भ॒वति।
युवा स्याथ्साधुयु॑वाऽध्या॒यकः।
आशिष्ठो दृढिष्ठो॑ बलि॒ष्ठः।
तस्येयं पृथिवी सर्वा॑ वित्तस्य॑ पूर्णा॒ स्यात्।
स एको मानुष॑ आन॒न्दः।
ते ये शतं मानुषा॑ आन॒न्दाः॥
स एको मनुष्यगन्धर्वाणा॑मान॒न्दः।
श्रोत्रियस्य चाकाम॑हत॒स्य।
ते ये शतं मनुष्यगन्धर्वाणा॑मान॒न्दाः।
स एको देवगन्धर्वाणा॑मान॒न्दः।

श्रोत्रियस्य चाकाम॑ह॒तस्य।
ते ये शतं देवगन्धर्वाणा॑मान॒न्दाः।
स एकः पितृणां चिरलोकलोकाना॑मान॒न्दः।
श्रोत्रियस्य चाकाम॑ह॒तस्य।
ते ये शतं पितृणां चिरलोकलोकाना॑मान॒न्दाः।
स एक आजानजानां देवाना॑मान॒न्दः॥
श्रोत्रियस्य चाकाम॑ह॒तस्य।
ते ये शतमाजानजानां देवाना॑मान॒न्दाः।
स एकः कर्मदेवानां देवाना॑मान॒न्दः।
ये कर्मणा देवान॑पिय॒न्ति।
श्रोत्रियस्य चाकाम॑ह॒तस्य।
ते ये शतं कर्मदेवानां देवाना॑मान॒न्दाः।
स एको देवाना॑मान॒न्दः।
श्रोत्रियस्य चाकाम॑ह॒तस्य।
ते ये शतं देवाना॑मान॒न्दाः।
स एक इन्द्र॑स्याऽऽन॒न्दः॥
श्रोत्रियस्य चाकाम॑ह॒तस्य।
ते ये शतमिन्द्र॑स्याऽऽन॒न्दाः।
स एको बृहस्पते॑रान॒न्दः।
श्रोत्रियस्य चाकाम॑ह॒तस्य।
ते ये शतं बृहस्पते॑रान॒न्दाः।
स एकः प्रजापते॑रान॒न्दः।
श्रोत्रियस्य चाकाम॑ह॒तस्य।
ते ये शतं प्रजापते॑रान॒न्दाः।
स एको ब्रह्मण॑ आन॒न्दः।
श्रोत्रियस्य चाकाम॑ह॒तस्य॥
स यश्चा॑यं पु॒रुषे।
यश्चासा॑वादि॒त्ये।
स एक॑ः।

स य॑ ए॒वंवित्।
अस्माल्लो॑कात्प्रे॒त्य।
एतमन्नमयमात्मानमुप॑संक्रा॒मति।
एतं प्राणमयमात्मानमुप॑संक्रा॒मति।
एतं मनोमयमात्मानमुप॑संक्रा॒मति।
एतं विज्ञानमयमात्मानमुप॑संक्रा॒मति।
एतमानन्दमयमात्मानमुप॑संक्रा॒मति।
तदप्येष श्लो॑को भ॒वति॥ ८॥ ॥ ८॥

((bhī̱ṣā'smā̱dvātáḥ pavate |
bhī̱ṣodéti̱ sūryáḥ |
bhīṣā'smādagníścendra̱śca |
mṛtyurdhāvati pañcáma i̱ti |
saiṣā''nandasya mīmāṁ̐sā bha̱vati |
yuvā syāthsādhuyúvā'dhyā̱yakaḥ |
āśiṣṭho dṛḍhiṣṭhó bali̱ṣṭhaḥ |
tasyeyaṃ pṛthivī sarvā vittasyá pūrṇā̱ syāt |
sa eko mānuṣá āna̱ndaḥ |
te ye śataṃ mānuṣā́ āna̱ndāḥ ||
sa eko manuṣyagandharvāṇā́mānā̱ndaḥ |
śrotriyasya cākāmáhata̱sya |
te ye śataṃ manuṣyagandharvāṇā́mānā̱ndāḥ |
sa eko devagandharvāṇā́mānā̱ndaḥ |
śrotriyasya cākāmáhata̱sya |
te ye śataṃ devagandharvāṇā́mānā̱ndāḥ |
sa ekaḥ pitṛṇāṃ ciralokalokānā́mānā̱ndaḥ |
śrotriyasya cākāmáhata̱sya |
te ye śataṃ pitṛṇāṃ ciralokalokānā́mānā̱ndāḥ |
sa eka ājānajānāṃ devānā́mānā̱ndaḥ ||
śrotriyasya cākāmáhata̱sya |
te ye śatamājānajānāṃ devānā́mānā̱ndāḥ |
sa ekaḥ karmadevānāṃ devānā́mānā̱ndaḥ |
ye karmaṇā devānápiya̱nti |
śrotriyasya cākāmáhata̱sya |
te ye śataṃ karmadevānāṃ devānā́mānā̱ndāḥ |
sa eko devānā́mānā̱ndaḥ |
śrotriyasya cākāmáhata̱sya |
te ye śataṃ devānā́mānā̱ndāḥ |
sa eka indrásyā''na̱ndaḥ ||
śrotriyasya cākāmáhata̱sya |
te ye śatamindrásyā''na̱ndāḥ |
sa eko bṛhaspatérānā̱ndaḥ |
śrotriyasya cākāmáhata̱sya |

te ye śataṃ bṛhaspatérāna̱ndāḥ |
sa ekaḥ prajāpatérāna̱ndaḥ |
śrotriyasya cākāmáhata̱sya |
te ye śataṃ prajāpatérāna̱ndāḥ |
sa eko brahmaṇá āna̱ndaḥ |
śrotriyasya cākāmáhata̱sya ||
sa yaścáyaṃ pu̱ruṣe |
yaścāsávādi̱tye |
sa ekáḥ |
sa yá eva̱ṃvit |
asmāllókātpre̱tya |
etamannamayamātmānamupásaṃkra̱mati |
etaṃ prāṇamayamātmānamupásaṃkra̱mati |
etaṃ manomayamātmānamupásaṃkra̱mati |
etaṃ vijñānamayamātmānamupásaṃkra̱mati |
etamānandamayamātmānamupásaṃkra̱mati |
tadapyeṣa ślóko bha̱vati || 8 || || 8 ||))

[[8-9-1]]
यतो॒ वाचो॒ निव॑र्तन्ते।
अप्रा॑प्य॒ मन॑सा स॒ह।
आन॑न्दं ब्रह्म॑णो वि॒द्वान्।
न बि॒भेति॒ कुत॑श्चने॒ति।
ए॒तꣳ ह॒ वाव॑ न त॒पति।
किम॒हꣳ सा॒धु नाक॒रवम्।
किम॒हं पा॒पमक॑रव॒मिति।
स य ए॒वं वि॒द्वाने॒ते आ॒त्मान॑ꣴ स्पृणु॒ते।
उ॒भे ह्ये॑वैष॒ ए॒ते आ॒त्मान॑ꣴ स्पृ॒णु॒ते।
य ए॒वं वेद॑।
इत्यु॑प॒निष॑त्॥ ९॥ ॥ ९॥

ब्र॒ह्मविदिदमयमिदमेक॑विꣳशति॒रन्ना॒दन्न॑रस॒मयात्प्राणो॒ व्यानोऽपान आका॑शः पृथिवी पुच्छ॒ꣳ षड्वि॑ꣳशतिः प्रा॒णं यजुरृक्सामादे॑शोऽथर्वाङ्गिरसः पुच्छं॒ द्वावि॑ꣳशति॒र्यत॑श्श्रद्धर्तꣳ सत्यं योगो॒ महोऽष्टाद॑श वि॒ज्ञानं॒ प्रियं॒ मोदः प्रमोद आन॑न्दो॒ ब्रह्म पुच्छं॒ द्वावि॑ꣳशति॒रस॑न्ने॒वाष्टावि॑ꣳशति॒रस॒थ्षोड॑श भी॒षाऽस्मा॒न्मानुषो॒ मनुष्यगन्धर्वाणां॒ देवगन्धर्वाणा॒ पितृणां चिरलोकलोआना॒माजानजानां कर्म॑देवानां॒ ये कर्मणा देवाना॒मिन्द्र॑स्य॒ बृहस्पते॒ः प्रजापते॒र्ब्रह्मण॒स्स यश्चा॑ संक्रा॒मत्येक॑पञ्चा॒शद्युतः॒ कुत॑श्च॒ नैका॑दश॒ नव॑॥ ९॥

ब्र॒ह्म॒विन्नव॑॥ ९॥

((yato̱ vāco̱ nivártante |
aprā̎pya̱ manásā sa̱ha |
ānandaṃ brahmáṇo vi̱dvān |
na bibheti kutáścane̱ti |
etam̐ ha vāvá na ta̱pati |
kimaham̐ sādhú nāka̱ravam |
kimahaṃ pāpamakarávami̱ti |
sa ya evaṃ vidvānete ātmā̍nam̐̎ spṛ̱ṇute |
u̱bhe hyévaiṣa̱ ete ātmā̍nam̐̎ spṛ̱ṇute |
ya e̱vaṃ vedá |
ityúpa̱niṣát || 9 || || 9 ||

bra̱hma̱vididamayamidamekávim̐śati̱rannā̱dannárasa̱mayātprā̱ṇo̱ vyāno'pāna ākā̍śa̱ḥ pṛthivī puccha̱m̐ ṣa̱ḍvim̐śatiḥ prā̱ṇaṃ yaju̱rṛksāmāde̱śo'tharvāṅgirasaḥ puccha̱ṃ dvāvim̐śati̱ryatáśśra̱ddhartam̐ satyaṃ yógo̱ mahó'ṣṭādáśa vi̱jñānaṃ̱ priya̱ṃ modaḥ pramoda ānándo̱ brahma puccha̱ṃ dvāvim̐śati̱rasánne̱vāṣṭāvim̐śati̱rasa̱thṣoḍáśa bhī̱ṣā'smā̱nmānuṣo̱ manuṣyagandharvāṇā̱ṃ devagandharvāṇā̱ pitṛ̱ṇāṃ ciralokaloānā̱mājānajānāṃ karmadevānā̱ṃ ye karmaṇā devānā̱mindrásya̱ bṛhaspate̱ḥ prajāpate̱rbrahmaṇa̱ssa yaścá saṃkrā̱matyekápañcā̱śadyuta̱ḥ kutáśca̱ naikā̍daśa̱ navá || 9 ||

bra̱hma̱vinnavá || 9 ||))

[[8-0-0]]

स॒ह ना॑ववतु।
स॒ह नौ॑ भुनक्तु।
स॒ह वी॒र्यं॑ करवावहै।
ते॒ज॒स्वि ना॒वधी॑तमस्तु॒ मा वि॑द्विषा॒वहै॓।
ॐ शान्ति॒ः शान्ति॒ः शान्ति॑ः॥

((sa̱ha ná̍vavatu |
sa̱ha naú bhunaktu |
sa̱ha vī̱ryaṃ́ karavāvahaí |
te̱ja̱svi nā̱vadhí̍tamastu̱ mā vídviṣā̱vahaí̎ |
āūṃ śānti̱ḥ śānti̱ḥ śāntíḥ ||))

Taittirīya-Āraṇyaka

Edited by Subramania Sarma, Chennai

Proofread Version of November 2005

Chapter 9

[[9-0-0]]

स॒ह ना॑ववतु।
स॒ह नौ॑ भुनक्तु।
स॒ह वी॒र्यं॑ करवावहै।
ते॒ज॒स्वि ना॒वधी॑तमस्तु॒ मा वि॑द्विषा॒वहै᳚।
ॐ शान्ति॒ः शान्ति॒ः शान्ति॑ः॥

((sa̱ha nā̍vavatu |
sa̱ha nau̍ bhunaktu |
sa̱ha vī̱ryaṁ̍ karavāvahai |
te̱ja̱svi nā̱vadhī̍tamastu̱ mā vi̍dviṣā̱vahai̎ |
āūṃ śānti̱ḥ śānti̱ḥ śānti̍ḥ ||))

[[9-1-1]]

भृगु॒र्वै वा॑रु॒णिः।
वरु॑णं॒ पित॑र॒मुप॑ससार।
अधी॑हि भगवो॒ ब्रह्मेति॑।
तस्मा॑ ए॒तत्प्रो॑वाच।
अन्नं॑ प्रा॒णं चक्षु॒श्श्रोत्रं॒ मनो॒ वाच॒मिति॑।
तꣳ हो॑वाच।
यतो॒ वा इ॒मानि॒ भूता॑नि॒ जाय॑न्ते।
येन॒ जाता॑नि॒ जीव॑न्ति।
यत्प्रय॑न्त्यभिसंवि॑शन्ति।
तद्विजि॑ज्ञासस्व।
तद्ब्रह्मेति॑।

स त॒पो॑ऽतप्यत।
स तप॑स्त॒प्त्वा॥ १॥ ॥ १॥

((bhṛgu̱rvai vā̍ru̱ṇiḥ ।
varu̍ṇa̱ṃ pitā̍ra̱mupa̍sasāra ।
adhī̍hi bhagavo̱ brahmetī̍ ।
tasmā̍ e̱tatpro̍vāca ।
anna̍ṃ prā̱ṇaṃ cakṣu̱śśrotra̱ṃ mano̱ vāca̱mitī̍ ।
taṃ̐ ho̍vāca ।
yato̱ vā i̱māni̱ bhūtā̍ni̱ jāya̍nte ।
yena̱ jātā̍ni̱ jīva̍nti ।
yatpraya̍ntyabhisaṃvi̍śanti ।
tadviji̍jñāsasva ।
tadbrahmetī̍ ।
sa tapo̍'tapyata ।
sa tapa̍sta̱ptvā ॥ 1 ॥ ॥ 1 ॥))

[[9-2-1]]
अन्न॒ं ब्रह्मेति॒ व्य॑जानात्।
अ॒न्नाद्ध्ये॑व खल्वि॒मानि॒ भुता॑नि॒ जाय॑न्ते।
अन्ने॑न॒ जाता॑नि॒ जीव॑न्ति।
अन्न॒ं प्रय॑न्त्य॒भिसंवि॑श॒न्तीती॑।
तद्विज्ञाय॑।
पुन॑रे॒व वरु॑णं॒ पित॑र॒मुप॑ससार।
अधी॑हि भगवो॒ ब्रह्मेती॑।
तꣳ हो॑वाच।
तप॑सा॒ ब्रह्म॒ विजि॑ज्ञासस्व।
तपो॒ ब्रह्मेती॑।
स त॒पो॑ऽतप्यत।
स तप॑स्त॒प्त्वा॥ २॥ ॥ २॥

((anna̱ṃ brahmeti̱ vya̍jānāt ।
a̱nnāddhye̍va khalvi̱māni̱ bhutā̍ni̱ jāya̍nte ।
anne̍na̱ jātā̍ni̱ jīva̍nti ।
anna̱ṃ praya̍ntya̱bhisaṃvi̍śa̱ntītī̍ ।
tadvijñāya̍ ।
puna̍re̱va varu̍ṇa̱ṃ pitā̍ra̱mupa̍sasāra ।
adhī̍hi bhagavo̱ brahmetī̍ ।
taṃ̐ ho̍vāca ।

tapa̍sā̠ brahma̠ viji̍jñāsasva ।
tapo̠ brahmeti̍ ।
sa tapo̍'tapyata ।
sa tapa̍sta̠ptvā ॥ 2 ॥ ॥ 2 ॥))

[[9-3-1]]
प्रा̠णो ब्र॒ह्मेति̠ व्य॑जानात्।
प्रा̠णाद्ध्ये॑व खल्वि̠मानि̠ भूता̍नि̠ जाय॑न्ते।
प्रा̠णेन̠ जाता̍नि̠ जीव॑न्ति।
प्रा̠णं प्रय॑न्त्य̠भिसं॑वि॑श̠न्तीति̍।
तद्वि̠ज्ञाय॑।
पुन॑रे̠व वरु॑णं पित॑र̠मुप॑ससार।
अधी॑हि भगवो̠ ब्रह्मेति॑।
तꣳ हो॑वाच।
तप॑सा̠ ब्रह्म̠ विजि॑ज्ञासस्व।
तपो̠ ब्रह्मेति॑।
स तपो॑ऽतप्यत।
स तप॑स्त̠प्त्वा॥ ३॥ ॥ ३॥

((prā̠ṇo bra̠hmeti̠ vya̍jānāt ।
prā̠ṇāddhye̍va khalvi̠māni̠ bhūtā̍ni̠ jāya̍nte ।
prā̠ṇena̠ jātā̍ni̠ jīva̍nti ।
prā̠ṇam̐ praya̍ntya̠bhisam̐vi̍śa̠ntīti̍ ।
tadvijñāya̍ ।
puna̍re̠va varu̍ṇam̐ pita̍ra̠mupa̍sasāra ।
adhi̍̍hi bhagavo̠ brahmeti̍ ।
tam̐ ho̍vāca ।
tapa̍sā̠ brahma̠ viji̍jñāsasva ।
tapo̠ brahmeti̍ ।
sa tapo̍'tapyata ।
sa tapa̍sta̠ptvā ॥ 3 ॥ ॥ 3 ॥))

[[9-4-1]]
मनो̠ ब्रह्मेति̠ व्य॑जानात्।
मन॑सो̠ ह्ये॑व खल्वि̠मानि̠ भूता̍नि̠ जाय॑न्ते।
मन॑सा̠ जाता̍नि̠ जीव॑न्ति।
मन̠ः प्रय॑न्त्य̠भिसं॑वि॑श̠न्तीति॑।

त॒द्विज्ञाय॑।
पुन॑रे॒व वरु॑णं॒ पित॑र॒मुप॑ससार।
अधी॑हि भगवो॒ ब्रह्मेति॑।
तꣳ हो॑वाच।
तप॑सा॒ ब्रह्म॒ विजि॑ज्ञासस्व।
तपो॒ ब्रह्मेति॑।
स तपो॑ऽतप्यत।
स तप॑स्त॒प्त्वा॥ ४॥ ॥ ४॥

((mano̱ brahmeti̱ vyájānāt ।
manáso̱ hyéva khalvi̱māni̱ bhūtáni̱ jāyánte ।
manásā̱ jātáni̱ jīvánti ।
mana̱ḥ prayántya̱bhisaṃviśa̱ntīti ।
tadvijñāyá ।
punáre̱va varúṇa̱ṃ pitára̱mupásasāra ।
adhīhi bhagavo̱ brahmeti ।
taꣳ hóvāca ।
tapásā̱ brahma̱ vijijñāsasva ।
tapo̱ brahmeti ।
sa tapó'tapyata ।
sa tapásta̱ptvā ॥ 4 ॥ ॥ 4 ॥))

[[9-5-1]]
वि॒ज्ञानं॒ ब्रह्मेति॒ व्य॑जानात्।
वि॒ज्ञाना॒द्ध्ये॑व खल्वि॒मानि॒ भूता॑नि॒ जाय॑न्ते।
वि॒ज्ञाने॑न॒ जाता॑नि॒ जीव॑न्ति।
वि॒ज्ञानं॒ प्रय॑न्त्य॒भिसंवि॑श॒न्तीति॑।
त॒द्विज्ञाय॑।
पुन॑रे॒व वरु॑णं॒ पित॑र॒मुप॑ससार।
अधी॑हि भगवो॒ ब्रह्मेति॑।
तꣳ हो॑वाच।
तप॑सा॒ ब्रह्म॒ विजि॑ज्ञासस्व।
तपो॒ ब्रह्मेति॑।
स तपो॑ऽतप्यत।
स तप॑स्त॒प्त्वा॥ ५॥ ॥ ५॥

((vijñānaṃ brahmeti vyajānāt |
vijñānāddhyeva khalvimāni bhūtāni jāyante |
vijñānena jātāni jīvanti |
vijñānaṃ prayantyabhisaṃviśantīti |
tadvijñāya |
punareva varuṇaṃ pitaramupasasāra |
adhīhi bhagavo brahmeti |
taṃ hovāca |
tapasā brahma vijijñāsasva |
tapo brahmeti |
sa tapo'tapyata |
sa tapastaptvā || 5 || || 5 ||))

[[9-6-1]]

आनन्दो ब्रह्मेति व्यजानात्।
आनन्दाध्येव खल्विमानि भूतानि जायन्ते।
आनन्देन जातानि जीवन्ति।
आनन्दं प्रयन्त्यभिसंविशन्तीति।
सैषा भार्गवी वारुणी विद्या।
परमे व्योमन्प्रतिष्ठिता।
स य एवं वेद प्रतितिष्ठति।
अन्नवानन्नादो भवति।
महान्भवति प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेन।
महान्कीर्त्या॥ ६॥ ॥ ६॥

((ānando brahmeti vyajānāt |
ānandāddhyeva khalvimāni bhūtāni jāyante |
ānandena jātāni jīvanti |
ānandaṃ prayantyabhisaṃviśantīti |
saiṣā bhārgavī vāruṇī vidyā |
parame vyomanpratiṣṭhitā |
sa ya evaṃ veda pratitiṣṭhati |
annavānannādo bhavati |
mahānbhavati prajayā paśubhirbrahmavarcasena |
mahānkīrtyā || 6 || || 6 ||))

[[9-7-1]]

अन्नं न निन्द्यात्।
तद्व्रतम्।

प्रा॒णो वा अन्न᳚म्।
शरी॑रमन्ना॒दम्।
प्रा॒णे शरी॑रं॒ प्रति॑ष्ठितम्।
शरी॑रे प्रा॒णः प्रति॑ष्ठितः।
तदे॒तदन्न॒मन्ने॒ प्रति॑ष्ठितम्।
स य ए॒तदन्न॒मन्ने॒ प्रति॑ष्ठितं॒ वेद॒ प्रति॑तिष्ठति।
अन्न॑वानन्ना॒दो भ॑वति।
म॒हान्भ॑वति प्र॒जया॑ प॒शुभि॑र्ब्रह्मवर्च॒सेन॑।
म॒हान्की॒र्त्या॑॥ ७॥ ॥ ७॥

((anna̱ṃ na ni̍ndyāt ।
tadvra̱tam ।
prā̱ṇo vā annā̎m ।
śarī̍ramannā̱dam ।
prā̱ṇe śarī̍ra̱ṃ prati̍ṣṭhitam ।
śarī̍re prā̱ṇaḥ prati̍ṣṭhitaḥ ।
tade̱tadanna̱manne̱ prati̍ṣṭhitam ।
sa ya e̱tadanna̱manne̱ prati̍ṣṭhita̱ṃ veda̱ prati̍tiṣṭhati ।
anna̍vānannā̱do bha̍vati ।
ma̱hānbha̍vati pra̱jayā̍ pa̱śubhi̍rbrahmavarca̱sena̍ ।
ma̱hānkī̱rtyā ॥ 7 ॥ ॥ 7 ॥))

[[9-8-1]]
अन्नं॒ न परि॑चक्षीत।
तद्व्र॒तम्।
आपो॒ वा अन्न᳚म्।
ज्योति॑रन्ना॒दम्।
अ॒प्सु ज्योति॒ः प्रति॑ष्ठितम्।
ज्योति॒ष्याप॒ः प्रति॑ष्ठिताः।
तदे॒तदन्न॒मन्ने॒ प्रति॑ष्ठितम्।
स य ए॒तदन्न॒मन्ने॒ प्रति॑ष्ठितं॒ वेद॒ प्रति॑तिष्ठति।
अन्न॑वानन्ना॒दो भ॑वति।
म॒हान्भ॑वति प्र॒जया॑ प॒शुभि॑र्ब्रह्मवर्च॒सेन॑।
म॒हान्की॒र्त्या॑॥ ८॥ ॥ ८॥

((annam na paricakṣīta |
tadvratam |
āpo vā annam |
jyotirannādam |
aphsu jyotiḥ pratiṣṭhitam |
jyotiṣyāpaḥ pratiṣṭhitāḥ |
tadetadannamanne pratiṣṭhitam |
sa ya etadannamanne pratiṣṭhitam veda pratitiṣṭhati |
annavānannādo bhavati |
mahānbhavati prajayā paśubhirbrahmavarcasena |
mahānkīrtyā || 8 || || 8 ||))

[[9-9-1]]

अन्नं बहु कुर्वीत।

तद्व्रतम्।

पृथिवी वा अन्नम्।

आकाशोऽन्नादः।

पृथिव्यामाकाशः प्रतिष्ठितः।

आकाशे पृथिवी प्रतिष्ठिता।

तदेतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितम्।

स य एतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितं वेद प्रतितिष्ठति।

अन्नवानन्नादो भवति।

महान्भवति प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेन।

महान्कीर्त्या॥ ९॥ ॥ ९॥

((annam bahu kurvīta |
tadvratam |
pṛthivī vā annam |
ākāśo'nnādaḥ |
pṛthivyāmākāśaḥ pratiṣṭhitaḥ |
ākāśe pṛthivī pratiṣṭhitā |
tadetadannamanne pratiṣṭhitam |
sa ya etadannamanne pratiṣṭhitam veda pratitiṣṭhati |
annavānannādo bhavati |
mahānbhavati prajayā paśubhirbrahmavarcasena |
mahānkīrtyā || 9 || || 9 ||))

[[9-10-1]]

न कंचन वसतौ प्रत्याचक्षीत।

तद्व्रतम्।

तस्माद्यया कया च विधया बह्वन्नं प्राप्नुयात्।
अराध्यस्मा अन्नमित्याचक्षते।
एतद्वै मुखतोऽन्नꣳ राद्धम्।
मुखतोऽस्मा अन्नꣳ राध्यते।
एतद्वै मध्यतोऽन्नꣳ राद्धम्।
मध्यतोऽस्मा अन्नꣳ राध्यते।
एतद्वा अन्ततोऽन्नꣳ राद्धम्।
अन्ततोऽस्मा अन्नꣳ राध्यते।
य एवं वेद।
क्षेम इति वाचि।
योगक्षेम इति प्राणापानयोः।
कर्मेति हस्तयोः।
गतिरिति पादयोः।
विमुक्तिरिति पायौ।
इति मानुषीस्समाज्ञाः।
अथ दैवीः।
तृप्तिरिति वृष्टौ।
बलमिति विद्युति।
यश इति पशुषु।
ज्योतिरिति नक्षत्रेषु।
प्रजातिरमृतमानन्द इत्युपस्थे।
सर्वमित्याकाशे।
तत्प्रतिष्ठेत्युपासीत।
प्रतिष्ठावान्भवति।
तन्मह इत्युपासीत।
महान्भवति।
तन्मन इत्युपासीत।
मानवान्भवति।
तन्नम इत्युपासीत।

नम्यन्तेँऽस्मै कामाः।
तद्ब्रह्मेत्युपासीत।
ब्रह्मवान्भवति।
तद्ब्रह्मणः परिमर इत्युपासीत।
पर्येणं म्रियन्ते द्विषन्तस्सपत्नाः।
परि येँऽप्रियाँ भ्रातृव्याः।
स यश्चायं पुरुषे।
यश्चासावादित्ये।
स एकः।
स य एवं वित्।
अस्माल्लोकात्प्रेत्य।
एतमन्नमयमात्मानमुपसंक्रम्य।
एतं प्राणमयमात्मानमुपसंक्रम्य।
एतं मनोमयमात्मानमुपसंक्रम्य।
एतं विज्ञानमयमात्मानमुपसंक्रम्य।
एतमानन्दमयमात्मानमुपसंक्रम्य।
इमाँल्लोकन्कामान्नी कामरूप्यनुसंचरन्न्।
एतथ्साम गायन्नास्ते।
हा ३ वु हा ३ वु हा ३ वु।
अहमन्नमहमन्नमहमन्नम्।
अहमन्नादोऽ३ हमन्नादोऽ३ अहमन्नादः।
अहꣳ श्लोककृदहꣳ श्लोककृदहꣳ श्लोककृत्।
अहमस्मि प्रथमजा ऋता३स्य।
पूर्वं देवेभ्यो अमृतस्य ना३भायि।
यो मा ददाति स इदेव मा३वाः।
अहमन्नमन्नमदन्तमा३द्मि।
अहं विश्वं भुवनमभ्यभवाम्।
सुवर्न ज्योतीः।
य एवं वेद।

इत्यु॑प॒निष॑त्॥ १०॥
रा॒ध्यते॑ वि॒द्युति॑ मान॑वान्भ॒वत्येको॒ हा३वु॒ य ए॒वं वेदैक॑ञ्च॥ १०॥

भृगु॒स्तस्मै॑ यतो॑ विशन्ति॒ तद्विजि॑ज्ञासस्व॒ तत्त्रयो॑द॒शान्नं॑ प्रा॒णो मनो॑ वि॒ज्ञान॒मिति॑ वि॒ज्ञाय॒ तन्तप॑सा॒ द्वाद॑श द्वादशा॒नन्द इ॒ति सैषा दशान्नं॒ न निन्द्यात्प्रा॒णश्शरी॑रं॒ अन्नं॑ न परि॒चक्षी॒तापो॒ ज्योति॒रन्नं॑ ब॒हु कु॑र्वीत पृथि॒व्या॑का॒श एका॑द॒शैका॑द॒श न कञ्चनैक॑षष्टि॒र्द॑श॥ १०॥

((na kaṃcana vasatau pratyācakṣīta |
tadvratam |
tasmādyayā kayā ca vidhayā bahvannam prāpnuyāt |
arādhyasmā annamityācakṣate |
etadvai mukhato'nnaṁ rāddham |
mukhato'smā annaṁ rādhyate |
etadvai madhyato'nnaṁ rāddham |
madhyato'smā annaṁ rādhyate |
etadvā antato'nnaṁ rāddham |
antato'smā annaṁ rādhyate |
ya evaṃ veda |
kṣema iti vāci |
yogakṣema iti prāṇāpānayoḥ |
karmeti hastayoḥ |
gatiriti pādayoḥ |
vimuktiriti pāyau |
iti mānuṣīssamājñāḥ |
atha daivīḥ |
tṛptiriti vṛṣṭau |
balamiti vidyuti |
yaśa iti paśuṣu |
jyotiriti nakṣatreṣu |
prajātiramṛtamānanda ityupasthe |
sarvamityākāśe |
tatpratiṣṭhetyupāsīta |
pratiṣṭhāvānbhavati |
tanmaha ityupāsīta |
mahānbhavati |
tanmana ityupāsīta |
mānavānbhavati |
tannama ityupāsīta |
namyante'smai kāmāḥ |
tadbrahmetyupāsīta |
brahmavānbhavati |
tadbrahmaṇaḥ parimara ityupāsīta |
paryeṇaṃ mriyante dviṣantassapatnāḥ |
pari ye'priyā bhrātṛvyāḥ |

sa yaścāyam puruṣe |
yaścāsāvāditye |
sa ekaḥ |
sa ya evam vit |
asmāllokātpretya |
etamannamayamātmānamupasaṃkramya |
etaṃ prāṇamayamātmānamupasaṃkramya |
etaṃ manomayamātmānamupasaṃkramya |
etaṃ vijñānamayamātmānamupasaṃkramya |
etamānandamayamātmānamupasaṃkramya |
imāṁllokankāmānnī kāmarūpyanusaṃcarann |
etathsāma gāyannāste |
hā 3 vu hā 3 vu hā 3 vu |
ahamannamahamannamahamannam |
ahamannādo'3hamannādo'3ahamannādaḥ |
ahaṁ ślokakṛdahaṁ ślokakṛdahaṁ ślokakṛt |
ahamasmi prathamajā ṛtā3sya |
pūrvaṃ devebhyo amṛtasya nā3bhāyi |
yo mā dadāti sa ideva mā3vāḥ |
ahamannamannamadantamā3dmi |
ahaṃ viśvaṃ bhuvanamabhyabhavām |
suvarna jyotīḥ |
ya evaṃ veda |
ityupaniṣat || 10 ||
rāddhyate vidyuti mānavānbhavatyeko hā3vu ya evaṃ vedaikañca || 10 ||

bhṛgustasmai yato viśanti tadvijijñāsasva tattrayodaśānnaṃ prāṇo mano vijñānamiti vijñāya tantapasā dvādaśa dvādaśānanda iti saiṣā daśānnaṃ na nindyātprāṇaśśarīraṃ annaṃ na paricakṣītāpo jyotirannaṃ bahu kurvīta pṛthivyākāśa ekādaśaikādaśa na kañcanaikaṣaṣṭirdaśa || 10 ||))

[[9-0-0]]

सह नाववतु।
सह नौ भुनक्तु।
सह वीर्यं करवावहै।
तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहै।
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

((saha nāvavatu |
saha nau bhunaktu |
saha vīryaṃ karavāvahai |
tejasvi nāvadhītamastu mā vidviṣāvahai |
āūṃ śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ ||))